

Folkhälsomyndigheten

Socialdepartementet
s.registrator@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Handläggare
Martin Berlin

Vårt ärendenummer
00468-2019

Ert ärendenummer
S2019/00497/SF

Datum
2019-05-02

Sida
1 (2)

Folkhälsomyndighetens remissyttrande över Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2)

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter angående rubricerade remiss och har följande att anföra:

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten är positiv till förslaget om en gradvis ökande pensionsålder, genom konstruktionen med en riktålder knuten till medellivslängden. Vi välkomnar dock en analys av vilka konsekvenser förslaget får för möjligheten att uppnå det nationella folkhälsopolitiska målet om en god och jämlik hälsa. Alla människor har inte samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv. Det finns påtagliga skillnader i hälsa, sjukdomsrisk och förväntad livslängd mellan människor i olika yrken, med olika lång utbildning eller med olika stor inkomst.

Riktålderns utformning och infasning

Den tekniska utformningen om att höja riktåldern med två tredjedelar av livslängdsökningen tar på ett rimligt vis hänsyn till att inte hela ökningen av medellivslängd sker i form av år med god hälsa och arbetsförmåga. Vi anser även att förslaget om att gradvis fasa in riktåldern mellan 2020 och 2026 är rimligt.

Skilda förutsättningar för ett förlängt arbetsliv

Vi lever allt längre, även räknat i antalet friska år. Arbete och god arbetsmiljö är centrala områden för att uppnå jämlik hälsa. Människor som arbetar har i regel bättre hälsa än de som saknar ett arbete eller sysselsättning. Befintlig forskning tycks peka på att det finns goda förutsättningar för ett förlängt arbetsliv, och att det inte skulle medföra en negativ effekt på den allmänna hälsan i befolkningen. Men utvecklingen har på senare tid inte varit entydig i alla avseenden, där t ex den stressrelaterade ohälsan inom arbetslivet ökar.

Förutsättningarna för ett förlängt arbetsliv skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället. I Folkhälsomyndighetens tidigare remissyttrande (gällande SOU 2013:25) välkomnade vi de förslag som syftade till att skapa goda förutsättningar för äldre att stanna kvar i arbetskraften men då liksom nu vill vi understryka att åtgärderna för ett längre arbetsliv måste förbättras och balanseras mot människors möjligheter att kunna fungera och må bra under ett helt arbetsliv.

Gynnsamma arbetsförhållanden stärker personlig utveckling, hälsa och välbefinnande, medan ogynnsamma arbetsförhållanden ökar risken för ohälsa, och kan förkorta arbetslivet. Sambandet mellan inkomster och hälsa är väl belagt, och i de flesta sammanhang betraktas det som en av de viktigaste faktorerna för skillnader i hälsa. Ju högre inkomsterna är, desto friskare är man och desto längre är den förväntade livslängden. Problematiken knyter särskilt an till de folkhälsopolitiska målområdena 3 (Arbete/arbetsförhållanden/arbetsmiljö) och 4 (Inkomster och försörjningsmöjligheter). I den föregående utredningen *Åtgärder för ett längre arbetsliv* (SOU 2013:25) lyfts också det faktum att hälsa förefaller vara en viktigare bestämningsfaktor än ekonomiska hänsyn för individers beslut om ett tidigt utträde ur arbetslivet.

Folkhälsomyndigheten menar att detta perspektiv nästan helt saknas i promemorian. Ett undantag är förslaget (SFB 67 kap, 4a §) om bibehållen möjlighet till pension vid 65 års ålder för personer med ett långt arbetsliv (44 år med pensionsgrundande inkomst över en årlig tröskel om två inkomstbasbelopp). Denna undantagsregel förefaller dock för snäv för att fånga upp hela gruppen av personer som saknar förutsättningar för en god hälsa och/eller personer i slitsamma arbeten.

Promemorians förslag innebär förvisso att de övre åldersgränserna för andra socialförsäkringssystem, t.ex. sjukersättning, också höjs i takt med att riktåldern och den nedre pensionsgränsen höjs. Det framgår dock inte av konsekvensanalysen hur denna grupp som väljer att arbeta längre trots sämre förutsättningar kan förväntas påverkas av detta till följd av de föreslagna förändringarna i åldersgränserna, dels ekonomiskt, och dels hälsomässigt. Vi föreslår därför en utvidgad konsekvensanalys, som beaktar denna problematik ur ett folkhälsoperspektiv.

Vidare föreslår vi att utvecklingen för denna grupp – av personer med sämre förutsättningar för en god hälsa och/eller slitsamma arbeten – följs upp och studeras särskilt framöver. Vi anser att detta är särskilt angeläget i ljuset av det faktum att hälsoklyftorna mellan olika socioekonomiska grupper förefaller att öka i vissa avseenden, t.ex. utvecklingen av medellivslängden för personer med olika utbildningsnivå (se t.ex. Folkhälsomyndighetens rapport *Folkhälsans utveckling* för 2019).

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Johan Carlson. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Anders Tegnell och enhetschef Lisa Brouwers deltagit. Enhetschef Lisa Brouwers har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Martin Berlin